

VROM-Inspectie
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Brandveiligheid Kinderdagverblijven

Colofon

VROM-Inspectie
Directie Uitvoering
Programma Bouwen aan Kwaliteit

Nieuwe Uitleg 1 | 2514 BP Den Haag
Postbus 16191 | 2500 BD Den Haag

Publicatienummer: VI-2011-75

Datum: April 2011

Deze publicatie is te downloaden via www.vrominspectie.nl

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding voor het onderzoek	5
1.2	Leeswijzer	5
2	Het onderzoek	6
2.1	Doel van het onderzoek	6
2.1.1	Probleemstelling en onderzoeksvragen	6
2.2	Onderzoeksopzet	6
2.2.1	Uitgangspunten ten aanzien van regelgeving	7
3	Onderzoeksresultaten	8
3.1	Inleiding	8
3.2	Uitkomsten inspecties	8
3.2.1	Interview met leiding KDV	8
3.2.2	Inspectie van de panden	10
4	Samenvatting en conclusies	16
5	Aanbevelingen	18

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

De brand in het cellencomplex op Schiphol in oktober 2005 was voor het ministerie van BZK en het voormalige ministerie van VROM aanleiding om het Actieprogramma Brandveiligheid op te zetten. Met het actieprogramma wilde het kabinet het bewustzijn rond brandveiligheid verhogen bij verantwoordelijken in alle fasen van het bouw- en gebruiksproces van gebouwen. De aandacht is hierbij vooral uitgegaan naar bewustzijnverhoging bij professionele partijen die verantwoordelijkheid dragen voor de brandveiligheid van gebouwen.

In kinderdagverblijven verblijven dagelijks veel jonge kinderen die minder zelfredzaam, of in geval van de allerjongsten, helemaal niet zelfredzaam zijn. Het is nu onduidelijk of de brandveiligheid in deze opvangcentra adequaat geregeld is. In het kader van het Actieprogramma Brandveiligheid is daarom besloten een onderzoek te doen bij een aantal kinderdagverblijven verspreid over het land om een beeld te krijgen van de kwaliteit van en de aandacht voor brandveiligheid in deze branche.

1.2 Leeswijzer

Dit rapport geeft een beschrijving van het door de VROM-Inspectie (VI) uitgevoerde onderzoek naar de brandveiligheid van kinderdagverblijven. Hoofdstuk 2 beschrijft het onderzoeksdoel en geeft uitleg over de wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd. In Hoofdstuk 3 zijn de uitkomsten van het uitgevoerde onderzoek weergegeven. Hierbij is een onderverdeling gemaakt naar de resultaten van de interviews met de locatiemanagers/directeuren en van inspecties van de panden van de bezochte kinderdagverblijven. Vervolgens geeft hoofdstuk 4 een samenvatting van de uitkomsten van het onderzoek en volgen daarna de conclusies. In hoofdstuk 5 zijn aanbevelingen die uit het onderzoek naar voren komen beschreven.

Ter illustratie van de bevindingen is een aantal foto's van bij de inspecties op locatie aangetroffen situaties in het rapport opgenomen.

2 Het onderzoek

2.1 Doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek is: "Het verkrijgen van een indicatief beeld van de naleving van bepalingen omtrent brandveiligheid in kinderdagverblijven. Het beeld wordt gebruikt voor het opzetten van gerichte acties richting de doelgroep(en) die daarvoor het meest geschikt is (zijn)".

2.1.1 *Probleemstelling en onderzoeksvragen*

Het onderzoeksdoel is voor de uitvoering van het onderzoek vertaald in de onderzoeksvraag: 'Is een kinderdagverblijf brandveilig?'

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn de volgende subvragen geformuleerd:

- Hoe is de kennis van- en het bewustzijn voor brandveiligheid bij de kinderdagverblijfleiding?
- Hoe brandveilig zijn de locaties waarin het kinderdagverblijf gehuisvest is?
- Is de regelgeving duidelijk en toereikend?
- Is er vanuit de kinderdagverblijven behoefte aan voorlichting?

2.2 Onderzoekopzet

Steekproef

Om een beeld te kunnen vormen van de huidige brandveiligheidssituatie bij kinderdagverblijven is een steekproef getrokken uit een bestand van ca. 4000 adressen van kinderdagverblijven dat met medewerking van BOinK¹ beschikbaar werd gesteld door Kinderopvangkaart.nl. Daarbij is een verdeling naar landelijk opererend en particulier regionaal/plaatselijk opererend aangehouden van 50% : 50%. De steekproef bestaat uit 30 adressen verspreid over het land. Het onderzoek heeft daarmee een indicatief karakter.

Peuterspeelzalen (PSZ) en kinderopvang in de zogenaamde gastoudergezinnen zijn buiten beschouwing gelaten, maar combinaties van kinderdagverblijf en PSZ/Buitenschoolse opvang (BSO) zijn wel in de steekproef opgenomen. Bij de onderzoeken bij dit type kinderopvang is het locatieonderzoek uitgevoerd bij het kinderdagverblijfsdeel en is de aansluiting met PSZ of BSO alleen beoordeeld op brandcompartimentscheiding en vluchtmogelijkheden naar de openbare weg.

Inspectieonderwerpen

Bij de inspectie op locatie zijn de volgende onderwerpen aan bod gekomen:

- brand- en rookcompartimentering en subbrandcompartimentering;
- branddetectie (BMI) en -bestrijding;
- vluchten;
- gebruiksaspecten.

¹ Belangenvereniging van Ouders met kinderen in de Kinderopvang

Bij het interview met de directeur of locatiemanager van het kinderdagverblijf is aandacht besteed aan:

- administratieve borging van naleving van afspraken m.b.t. brandveiligheid;
- kennis van brandveiligheid bij keuze inventaris, stoffering en versiering;
- bedrijfshulpverlening.

De inspectie bestond uit een feitelijk onderzoek ter plaatse, bij voorkeur in aanwezigheid van de lokale toezichthouder en een interview met de directeur of (locatie)manager van het kinderdagverblijf.

Rapportages inspecties

De deelrapportages van de afzonderlijke inspecties zijn ter verificatie van de antwoorden voorgelegd aan de kinderdagverblijfleiding en de betreffende gemeenten.

2.2.1 Uitgangspunten ten aanzien van regelgeving

Op kinderdagverblijven zijn het Bouwbesluit 2003 (eisen voor 'Bijeenkomstfunctie voor kinderopvang') en het Gebruiksbesluit van toepassing.

Op grond van art. 1.3 lid 1 hebben de voorschriften uit het Gebruiksbesluit een algemene werking en gelden, tenzij een specifieke categorie is benoemd, dus voor alle bouwwerken. Dit betreft bijvoorbeeld het gebruik van toestellen en installaties, de opslag van brandgevaarlijke stoffen en het voorkomen van belemmeringen en hinder. Voor kinderdagverblijven zijn er daarnaast geen specifieke voorschriften opgenomen. Wel geldt voor een bouwwerk waarin dagverblijf wordt verschaft aan meer dan 10 personen jonger dan 12 jaar een gebruiksvergunningplicht.

Bij opvang van kinderen jonger dan 4 jaar zijn bovendien de eisen voor de omvang van de bewaking door een brandmeldinstallatie zwaarder dan bij opvang van kinderen van 4 jaar en ouder.

Wijze van toetsing

Voor wat betreft toetsing aan de regels voor gebruik van het pand als kinderdagverblijf, is in eerste instantie uitgegaan van de regels die daarvoor opgenomen zijn in de gebruiksvergunning. De feitelijke situatie is hieraan getoetst. Is een gebruiksvergunning niet voorhanden, dan is getoetst aan het Gebruiksbesluit.

Voor wat betreft de toetsing van het kinderdagverblijf aan het Bouwbesluit zijn alleen de specifieke voorschriften voor brandveiligheid meegenomen. Op andere aspecten is niet getoetst. Getoetst is aan de eisen voor 'bestaande bouw'. Daar waar subbrandcompartimentering van de slaapgedeelten is toegepast is op dit onderdeel ook getoetst aan de eisen voor 'nieuwbouw' uit het Bouwbesluit. 'Bestaande bouw' stelt nl. geen eisen aan subbrandcompartimentering van slaapgedeelten.

3 Onderzoeksresultaten

3.1 Inleiding

Tussen 26 juli en 15 september 2010 zijn 29 van de 30 geselecteerde inspectie-adressen bezocht. In twee gevallen was daarbij geen vertegenwoordiger van de gemeentelijke afdeling Bouw- en Woningtoezicht en/of de gemeentelijke brandweer aanwezig. Één adres is afgefallen, omdat een bezoek niet meer binnen de gestelde periode voor feitelijk onderzoek ingepland kon worden.

3.2 Uitkomsten inspecties

3.2.1 *Interview met leiding KDV*

Het interview met de directeur/locatiemanager van het kinderdagverblijf geeft een beeld van hoe het gesteld is met de kennis van brandveiligheid en het brandveiligheidsbewustzijn bij de leiding van kinderdagverblijven.

Het nagaan of particulieren in dit onderzoek slechter op de hoogte zijn van de brandveiligheidsvoorschriften dan landelijk opererende organisaties is methodologisch niet verantwoord. Omdat het een indicatief onderzoek is, zijn de uitkomsten niet landelijk representatief. De bevindingen zijn namelijk gebaseerd op 29 kinderdagverblijven. In het onderzoek zaten 15 particuliere en 14 landelijk opererende organisaties.

De antwoorden van de landelijk opererende organisaties en particulieren samen leiden tot de volgende constatering:

Administratieve borging van afspraken

Op de vraag of de instelling een actueel bedrijfshulpverleningsplan heeft is 11 keer geantwoord met "Nee". In zeven gevallen waarin wel een bedrijfshulpverleningsplan is opgesteld, is niet vastgelegd hoe naleving hiervan wordt gecontroleerd.

Bij tien van de 11 locaties waar geen bedrijfshulpverleningsplan is opgesteld, is wel een actueel ontruimingsplan aanwezig.

In vier gevallen is er geen (op grond van het Gebruiksbesluit) logboek met relevante informatie over onderhoud aan brandmeldinstallatie, ontruimingsalarminstallatie, noodverlichting en doorvoeringen; met verslagen van ontruimingsoefeningen; het ontruimingsplan en een afschrift van de gebruiksvergunning in het pand aanwezig. Bij een van deze vier adressen is wel een logboek aangemaakt, maar dit ligt bij de eigenaar van het pand, de gemeente. In één geval is het logboek in de maak naar voorbeeld van de plaatselijke brandweer.

Overig beleid

Op de vraag of er beleid is om brandveiligheidsrisico's door keuze van meubilair en stoffering te verminderen antwoorden 15 van de ondervraagden met "Nee". Op de vraag of er bij de keuze van de inventaris en stoffering rekening gehouden is met brandveiligheid antwoorden acht ondervraagden met "Nee". Bij de keuze van versiering is in 10 gevallen geen rekening gehouden met de brandveiligheid ervan. Men heeft daar niet bewust gekozen voor geïmpregneerde producten.

Informatiebehoefte

Aan het einde van de interviews is de vraag gesteld of er behoefte is aan meer informatie over brandveiligheid in kinderdagverblijven. 23 van de 29 kinderdagverblijven antwoordt hierop met "Nee". Zes kinderdagverblijven willen wèl graag informatie, met name over versiering.

Voorlezen uit:
'Mijn vriend de brandweerman'.

Bedrijfshulpverlening (BHV)

Ondanks dat bedrijfshulpverlening geen item van onderzoek is voor de VROM-Inspectie (de Arbeidsinspectie is op dit vlak toezichthouder), was het voor het verkrijgen van een beeld van de brandveiligheid van kinderdagverblijven goed om tijdens de gesprekken met de leiding op dit onderdeel kort in te gaan. Naast de fysieke brandveiligheid van een pand is kennis van ontruimen bij een organisatie net zo belangrijk om de veiligheid van de in het pand aanwezige personen te waarborgen. Het een kan niet zonder het ander.

Veertien van de onderzochte kinderdagverblijven oefent een ontruiming één keer per jaar. De overige 15 doen dit twee keer per jaar. Slechts twee kinderdagverblijven oefenen het ontruimen af en toe samen met de brandweer.

Op één kinderdagverblijf na is geregeld wie er verantwoordelijk is voor het goede verloop van een ontruiming bij brand. Sommige kinderdagverblijven hebben dit geregeld tot op persoonsniveau (naam en taak bij ontruimingen en aanwezigheidsschema's), andere blijven hier algemener in en leggen de taak neer bij de aanwezige BHV-er(s).

In antwoord op de vraag of leiding en kinderen bij calamiteiten in één keer het pand kunnen verlaten zonder dat de leiding het pand opnieuw moet betreden voor eventuele achterblijvers, antwoorden vijf ondervraagden met "Nee". In de meeste gevallen moet er teruggekeerd worden voor de baby's en in één geval vormt de steile trap in het pand een obstakel waardoor niet in één keer gevlucht kan worden.

Tijdens het interview is de vraag gesteld tegen welke aspecten van brandveiligheid men aanloopt in de dagelijkse praktijk, of bij het oefenen van een ontruiming. Hierop gaven 11 kinderdagverblijven een reactie. Een samenvatting van de reacties:

- Obstakels tijdens vluchten (steile trap, hekjes, drempels in combinatie met vluchtbedjes, sleutels, (zelfsluitende)deuren in combinatie met vluchten met kinderen.
- Ontruimingsprocedure: communicatie tijdens ontruimen geeft soms problemen en de onzekerheid wat de kinderen doen in een ontruimings situatie.

3.2.2 *Inspectie van de panden*

Inspectie van de panden geeft een beeld van de technische brandveiligheid van het pand en van de naleving van de gebruiksvoorschriften. Voldoet het aan de eisen die hieraan gesteld zijn vanuit het Bouwbesluit en het Gebruiksbesluit? In paragraaf 2.2. is kort aangegeven op welke aspecten getoetst is.

Huisvesting kinderdagverblijven

De kinderdagverblijven zijn gevarieerd gehuisvest. In vrijstaande panden, als onderdeel van een multifunctioneel gebouw (brede school, zorgcentra, kantorencomplex), in voormalige schoolgebouwen, bedrijvenpanden, woningen, enz.

Het overgrote deel van de kinderdagverblijven bevindt zich op de onderste verdieping van een pand van een of twee bouwlagen. In drie gevallen bestrijkt het kinderdagverblijf twee bouwlagen. In een geval bevindt het kinderdagverblijf zich op de vierde verdieping van een 8 lagen tellend kantoren-/winkelcomplex.

Bij 16 van de bezochte instellingen was alleen een kinderdagverblijf gehuisvest. In de overige 13 instellingen betrof het een mix van kinderdagverblijf met peuterspeelzaal of met een buitenschoolse- of naschoolse opvang.

Gebruiksvergunning

Voor drie van de 29 panden was nog geen gebruiksvergunning afgegeven. In één van de drie gevallen betrof het een brede school en was er onenigheid over wie van de partijen de gebruiksvergunning moest aanvragen. In de overige gevallen was er nooit een gebruiksvergunning aangevraagd. Onduidelijk is hier op grond waarvan de brandweer de periodieke controles heeft uitgevoerd.

In 22 gevallen wordt naleving van de regels uit de gebruiksvergunning één keer per jaar gecontroleerd door de plaatselijke brandweer; in drie gevallen wordt er twee keer per jaar gecontroleerd en in twee gevallen heeft er nog nooit een controle plaatsgevonden. In één geval was er al meer dan vier jaar niet gecontroleerd en in één geval was er geen informatie over controles.

In de gebruiksvergunning wordt het maximaal aantal toelaatbare personen in de betreffende locatie aangegeven. In twee gevallen zijn er meer personen aanwezig dan op grond van de gebruiksvergunning is toegestaan.

Niet alle gebruiksvergunningen zijn van dezelfde 'kwaliteit'. Zo komt het voor dat ruimten op tekening een andere functie hebben dan waar ze voor worden gebruikt. De aanpassingen zijn niet verwerkt op de gebruiksvergunningstekeningen. In één geval staan nood- en transparantverlichting, brandblusvoorzieningen, brandmeldinstallatie, zelfsluitendheid van deuren, etc. niet op de tekening bij de gebruiksvergunning, maar is het pand in deze zaken wel voorzien. In een ander geval is de uitbreiding van het kinderdagverblijf met één groep op de eerste verdieping niet verwerkt op de gebruiksvergunningstekening in de gebruiksvergunning. Daarnaast staat het maximaal aantal personen dat gelijktijdig in het gebouw mag verblijven niet altijd in het besluit gebruiksvergunning vermeld.

Brandcompartimentering en subbrandcompartimentering

De grootte van de brandcompartimenten (BC) valt in alle gevallen binnen de eisen voor Bouwbesluit 'bestaande bouw': 2000m².

In negen van de 29 gevallen valt het gehele kinderdagverblijf binnen één brandcompartiment, omdat het hier een losstaand gebouw betreft. Bij de overige 20 panden is nagegaan of de scheidingsconstructies tussen de verschillende brandcompartimen-

ten² van voldoende kwaliteit waren, zodat uitbreiding van brand wordt voorkomen. In acht van de 20 gevallen werd niet voldaan aan de daarvoor gestelde eisen.

Voorkomende gebreken waren:

- ontbrekende afdichting van doorvoeren/brandmanchetten, of ontbrekende brandkleppen bij installaties door BC-scheidingen;
- glaslatten zijn gespijkerd i.p.v. geschroefd;
- glas geplaatst in BC-scheidingen dat niet voldoet aan de daar geldende eis ten aanzien van de weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag (WBDBO);
- deuren niet zelfsluitend uitgevoerd;
- brandoverslag via raam of daklicht naar naastgelegen pand/brandcompartiment.

De meeste deuren in een brandcompartimentscheiding zijn zelfsluitend uitgevoerd. In twee gevallen waren ze niet zelfsluitend. In twee van de acht gevallen waar zelfsluitende constructieonderdelen automatisch moeten sluiten bij brand werkte het systeem niet.

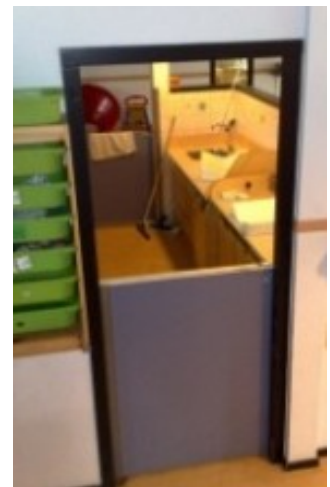
Daar waar subbrandcompartimentering binnen het brandcompartiment is toegepast³, voldoet de scheiding tussen subbrandcompartiment en rookvrije vluchtroute in drie van de zestien gevallen niet. Voorkomende gebreken waren:

- doorvoeren zijn niet brandwerend uitgevoerd/afgewerkt;
- glaslatten zijn gespijkerd i.p.v. geschroefd;
- wanden lopen niet door tot aan het dak, of de verdiepingsvloer;
- brandwerende deur (30 min WBDBO) is gehalveerd (doorgezaagd).

Op 12 locaties zijn alleen de slaapruidten uitgevoerd als subbrandcompartiment. Gemeenten hebben destijds bij deze locaties strengere eisen gesteld dan volgens de toenmalige regelgeving (de gemeentelijke bouwverordening) gebruikelijk was. Niet altijd is 'het waarom' (onderbouwing) van het stellen van deze strengere eisen duidelijk.

Bij vier locaties laat de uitvoering van de subbrandcompartimentering te wensen over. Voorkomende gebreken waren:

- doorvoeren zijn niet brandwerend uitgevoerd/afgewerkt;
- glaslatten zijn gespijkerd i.p.v. geschroefd;
- situatie komt niet overeen met gebruiksvergunningstekeningen.

Boven: 2 voorbeelden van niet-brandwerend afgewerkte doorvoeren. Rechts: afgezaagde deur in subbrandcompartimentscheiding.

De deuren in een subbrandcompartimentscheiding zijn in twee gevallen niet zelfsluitend uitgevoerd en in twee gevallen is de deur vastgezet.

² Scheidingen tussen gebruiksfuncties kinderdagverblijven, peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang, school, of andere gebruiksfuncties binnen een gebouw.

³ Het gaat hier om subbrandcompartimentering zoals bedoeld in niveau nieuwbouw, dus slaapruidten eventueel inclusief groepsruimten

(Sub)brandcompartimentering getoetst aan nieuwbouweisen Bouwbesluit 2003 (BB)

Bij niveau bestaande bouw BB zijn de eisen aan brand- en subbrandcompartimentering lager dan bij niveau nieuwbouw BB. Opdeling van slaappedeelten en groepsruimten met daarin maximaal 40 personen in subbrandcompartimenten van max. 200m² is bij bestaande bouw bijvoorbeeld geen eis. Omdat slaappedeelten toch regelmatig als subbrandcompartiment uitgevoerd zijn is het interessant om te achterhalen of deze (sub)brandcompartimenten aan de nieuwbouwregelgeving voldoen. Hieronder de 'highlights' voor als de (sub) brandcompartimentering aan nieuwbouweisen BB getoetst wordt:

- *BC-scheiding: in 9 van de 20 gevallen voldoet de scheidingsconstructie tussen twee brandcompartimenten niet aan de nieuwbouweisen.*
- *De scheiding tussen rookvrije vluchtroute en subbrandcompartiment voldoet in 10 van de 16 gevallen niet aan de nieuwbouweisen.*
- *In 5 van de 16 gevallen zijn niet alle deuren in een subbrandcompartiment zelfsluitend.*
- *In 4 van de 16 gevallen kan niet via een rookvrije vluchtroute gevlucht worden uit een slaapruijnte uitgevoerd als subbrandcompartiment. De rookvrije vluchtweg loopt nl. door de groepsruimte, waar veel brandbaar materiaal is.*

In totaal voldoen 5 van de 16 gevallen waarbij sprake is van subbrandcompartimentering volledig aan de nieuwbouweisen ten aanzien van deze compartimentering.

Branddetectie (BMI⁴) en -bestrijding

Volgens artikel 2.2.1 in het Gebruiksbesluit moet een kinderdagverblijf uitgerust zijn met een brandmeldinstallatie als aan één van onderstaande criteria wordt voldaan:

- de hoogste vloer van de gebruiksfunctie gemeten boven het meetniveau hoger dan 2,1 meter is (volledige bewaking met doormelding volgens NEN 2535);
- de gebruiksoppervlakte van de gebruiksfunctie groter is dan 200m², maar kleiner of gelijk aan 400m² (volledige bewaking volgens NEN 2535);
- de gebruiksoppervlakte van de gebruiksfunctie groter is dan 400m² (volledige bewaking met doormelding volgens NEN 2535).

Veel gebruiksvergunningen van onderzochte locaties dateren van vóór 01-11-2008, dus voor de inwerkingtreding van het Gebruiksbesluit. (zie tabel 1) De criteria voor het wel of niet verplicht hebben van een brandmeldinstallatie in het kinderdagverblijf stond toen beschreven in de gemeentelijke bouwverordeningen.

Burgemeester en wethouders konden ontheffing verlenen indien de aard en de geringe omvang van de gebruiksfunctie daartoe aanleiding gaf. Het afwijken van de bepalingen uit de bouwverordening moest wel gemotiveerd gebeuren. Gelijkwaardigheid moest aangetoond worden.

⁴ Brandmeldinstallatie

Tabel 1

Gebruiksvergunningen verleend	Aantal Gebruiksvergunningen ⁵
voor 01-01-2003	7
tussen 01-01-2003 en 01-01-2006	9
tussen 01-01-2006 – 01-01-2008	5
na 01-01-2008	5

Tijdens het onderzoek zijn er bij zes kinderdagverblijven brandmeldinstallaties aangetroffen in situaties die volgens artikel 2.2.1 in het Gebruiksbesluit het hebben van een brandmeldinstallatie niet verplichten. Reden voor het wél hebben van een dergelijke installatie zijn:

- de gebruiksvergunning vereist een BMI;
- verzekeringstechnische redenen. (doormelding vindt dan niet direct naar brandweer plaats, maar naar particulier brandbeveiligingsbedrijf).

In het eerste geval is sprake van het stellen van aanvullende eisen door de gemeenten.

Bij drie van deze 6 kinderdagverblijven werd vermeld dat de brandmeldinstallatie noodzakelijk is voor de overige gebruiksfuncties in het gebouw. Het kinderdagverblijf maakt hier onderdeel uit van een 'verzamelgebouw' en men wil ervoor zorgen dat bij brand alle huurders van het pand gealarmeerd worden.

In acht van de 29 gevallen is er geen BMI aanwezig. In vier van deze 8 gevallen eist het Gebruiksbesluit (GB) wel een BMI. In twee van die 4 gevallen eist de gebruiksvergunning (GV) geen BMI en in de twee andere gevallen ontbreekt de gebruiksvergunning, maar eist het Gebruiksbesluit wel een BMI. In de vier overige gevallen waarin de BMI niet aanwezig is wordt deze door zowel de gebruiksvergunning als het Gebruiksbesluit niet geëist (zie tabel 2). In de twee gevallen waar in de gebruiksvergunning geen BMI geëist is, wordt gelijkwaardigheid niet aangetoond.

Tabel 2

BMI niet aanwezig	GB eist BMI wel		GB en GV eisen geen BMI
8	2	GV eist geen BMI	4
	2	Er is geen GV	

Op de locaties waar een BMI aanwezig is, is ook een ontruimingsalarminstallatie aanwezig. In één geval is er geen BMI, maar wel een ontruimingsalarminstallatie aanwezig. In de gebruiksvergunning wordt deze ontruimingsalarminstallatie geëist.

Bij de inspecties is geconstateerd dat de blusvoorzieningen in alle gevallen conform gebruiksvergunning en wet- en regelgeving aangebracht zijn. Over het algemeen zijn ze goed traceerbaar en bereikbaar op drie gevallen na. In die gevallen is de bereikbaarheid van de blusvoorzieningen verminderd doordat er speeltoestellen, een kinderwagen of een open bergkast voor de blusvoorzieningen staan. De blusvoorzieningen zijn allen conform de frequentie van controle uit het Gebruiksbesluit gekeurd. Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt in de controlecyclus van brandslanghaspels (minimaal 1x/jaar) en handbrandblussers (minimaal 1x/2 jaar): de controles van beide blusvoorzieningen worden jaarlijks uitgevoerd.

⁵ Totaal 26 gebruiksvergunningen, want 3 locaties hebben geen gebruiksvergunning (zie paragraaf 3.2.2)

Obstakels voor brandslanghaspels.

Vluchten

Bij het vluchten is het van belang dat leidsters en kinderen zo snel en zo veilig mogelijk het pand kunnen verlaten en daarna zonder verdere obstakels het in het ontruimingsplan vastgestelde verzamelpunt kunnen bereiken. Daarbij moeten deuren in vluchtroutes zonder sleutel over de minimaal vereiste breedte geopend kunnen worden. In zes van de 29 gevallen zijn er belemmeringen in de vorm van (trap)hekjes voor de deuren en extra (schuif)sloten op deuren. Daarnaast vormen andere obstakels in vluchtwegen, zoals wederom de traphekjes, speelgoed, stretchers, buggy's in 11 van de 29 gevallen een belemmering bij het vluchten.

Obstakels in de vluchtweg.

In 18 van de 21 locaties waar aan de tegen de vluchtrichting gekeerde zijde van een nooddeur/-uitgang het opschrift 'Nooddeur vrijhouden', of 'Nooduitgang' zou moeten staan, is dit niet aangetroffen.

Noodverlichting en vluchtrouteaanduiding is daar waar dit door gebruiksvergunning of wet- en regelgeving is geëist, in de praktijk ook toegepast. In vier gevallen was het lampje stuk.

Buiten het pand moet de vluchtroute leiden naar het aansluitend terrein en vandaar naar de openbare weg, zonder dat deuren worden gepasseerd die met een sleutel geopend moeten worden. In één geval wordt hieraan niet voldaan omdat de vluchtweg naar de achtertuin leidt van waaruit men niet naar de openbare weg kan vluchten. In een ander geval leidt de vluchtweg naar de speelplaats achter het kinderdagverblijf en moet daarna gevlucht worden door een hek met een slot. In dat

laatste geval wordt de zogenaamde 'sleutelprocedure' bij dit buitenhek wel bij iedere ontruimingsoefening geoefend.

De brandklasse van in de vluchtweg toegepaste materialen (zoals (binnen-) wanden en afwerking van wanden en plafonds) voldoet in alle gevallen aan de brandklassen die daarvoor gesteld zijn.

Links: doodlopende vluchtweg. Rechts: niet-geïmpregneerde versiering aan plafonds.

Gebruiksaspecten

Naast gebruiksaspecten zoals blokkades van vluchtwegen of nooduitgangen, die al behandeld zijn onder het kopje 'Vluchten', is versiering bij kinderdagverblijven een ander item waar – soms letterlijk – tegenaan gelopen wordt. Volgens de regelgeving mogen gebruikte stoffen of voorwerpen ter aankleding van of in een besloten ruimte géén brandgevaar opleveren. Bij 14 locaties is niet-geïmpregneerde versiering aangetroffen, variërend van slingers tot visnetten met pluche beesten. Daarnaast zijn bij drie locaties niet-geïmpregneerde (rol)gordijnen aangetroffen. In vier van deze 14 gevallen is er wel beleid geformuleerd voor toepassing van brandveilige stoffering en versiering.

4 Samenvatting en conclusies

'Is een kinderdagverblijf brandveilig?' In paragraaf 2.1.1 is deze vraag geformuleerd voor de vorming van een beeld van de naleving van de bepalingen omtrent brandveiligheid in kinderdagverblijven, het doel van het onderzoek. Door beantwoording van de vier subvragen kan hier indicatief een uitspraak over worden gedaan. Indicatief, omdat het onderzoek 29 kinderdagverblijven omvatte en er, zoals al vermeld in paragraaf 3.2.1, daarom géén landelijke conclusies uit kunnen worden getrokken.

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste conclusies uit de interviews en de fysieke controles in een samenvatting weergegeven en daarmee wordt een antwoord gegeven op de subvragen en bijbehorende hoofdvraag: 'Is een kinderdagverblijf brandveilig?' uit paragraaf 2.1.1. Aan de hand van deze uitkomsten worden in hoofdstuk 5 aanbevelingen geformuleerd.

Samenvatting en Conclusies

Samenvattend kan gesteld worden dat, qua kennis en bewustzijn van brandveiligheid, kinderdagverblijven te weinig doen aan het opstellen, borgen en actueel houden van het bedrijfshulpverleningsplan. Het beeld van de bedrijfshulpverlening zelf is redelijk goed, ondanks dat het bedrijfshulpverleningsplan in de helft van de gevallen niet up-to-date is. Er wordt vaak (met kinderen) geoefend met ontruimen en daarbij komen knelpunten naar voren zoals:

- ontruimen kan niet in één keer, terugkeren in het pand is noodzakelijk;
- vluchten naar de openbare weg is niet altijd mogelijk;
- obstakels/belemmeringen bij het vluchten: extra (schuif)sloten op deuren, de traphekjes, speelgoed, stretchers en buggy's.

Het schort bij de kinderdagverblijven aan kennis van brandveiligheidsrisico's van toegepaste materialen in het kinderdagverblijf. Meer dan de helft van de kinderdagverblijven heeft geen beleid om brandveiligheidsrisico's te verminderen door de keuze van meubilair, stoffering en versiering. Ook als er wel beleid is worden soms brandonveilige materialen in het kinderdagverblijf toegepast. Bij bijna de helft van de kinderdagverblijven is versiering niet geïmpregneerd. Toch geeft slechts een klein deel van de leidinggevenden aan behoefte te hebben aan informatie over brandveiligheid.

De fysieke brandveiligheid van de locaties baart enige zorgen. Daar waar (sub-) brandcompartimentering is toegepast voldoet deze in een groot aantal gevallen niet aan de eisen voor branddoorslag en brandoverslag. Niet brandwerend afgewerkte doorvoeren, gespijkerde glaslatten, verkeerde kwaliteit glas en niet zelfsluitende deuren zijn de meest voorkomende geconstateerde gebreken in (sub-) brandcompartimentscheidingen.

Regelgeving is blijkens het onderzoek voor de betrokken organisaties niet altijd duidelijk. Wel is de huidige regelgeving toereikend om in kinderdagverblijven een brandveilige situatie te creëren en in stand te houden. De onduidelijkheid ontstaat door in het verleden per gemeente verschillend opgestelde brandveiligheidseisen. De ene gemeente was strenger dan de andere. Zo zijn er strengere brandveiligheidseisen gesteld aan slaapvertrekken in kinderdagverblijven (subbrandcompartimentering) dan ingevolge het Bouwbesluit geëist werd. Hierdoor zijn er landelijk

grote verschillen. Voor landelijk opererende organisaties zijn deze verschillen in beoordeling van de brandveiligheid erg verwarrend.

Daarnaast zijn er tegenstrijdigheden tussen eisen m.b.t. het vluchten uit het Gebruiksbesluit en de veiligheidsnormen die vanuit de GGD's aan kinderdagverblijven gesteld worden. Valbeveiliging in de vorm van een traphekje en extra sloten op deuren in verband met het voorkomen van het weglopen van kinderen zijn twee voorbeelden die vaak gezien werden. Ze voorkomen dat kinderen van een trap vallen of weglopen, maar bij het vluchten bij brand vormen ze een extra hindernis.

Gebruiksvergunningen zijn niet altijd up-to-date en soms niet afgegeven. Tekeningen bij deze gebruiksvergunningen geven niet altijd de huidige situatie weer en brandveiligheidsvoorzieningen als rookmelders, brandblusmiddelen, compartimentering en zelfsluitendheid van deuren zijn hierop ook niet altijd (volledig) ingetekend.

Detectie van brand is essentieel om tijdig een ontruiming in te kunnen zetten. In zes gevallen is er geen brandmeldinstallatie aangetroffen terwijl die op basis van de regelgeving wel geëist wordt. De in paragraaf 3.2.2 onder "Branddetectie (BMI) en -bestrijding" genoemde gelijkwaardigheid is niet aangetoond in de gebruiksvergunning.

'Is een kinderdagverblijf brandveilig?'

De geconstateerde tekortkomingen kunnen een kinderdagverblijf brandonveilig maken. Combinaties van het gebruik, de brandtechnische staat van het pand en de huidige kennis van brandveiligheid van de gebruiker kunnen leiden tot problemen bij een 'echte' brand. Geadviseerd wordt daarom om de in het volgende hoofdstuk genoemde aanbevelingen over te nemen.

5 Aanbevelingen

Kinderdagverblijven:

- Stel brandveiligheidsbeleid op en zorg voor controle op de naleving van voorschriften en procedures uit dit beleid. Leg constatering vast en evalueer deze minimaal 2x per jaar. Herzie daarna zo nodig het beleid.
- Houd rekening met de brandwerendheid van versiering en inventaris. Kies voor geïmpregneerde materialen met een certificaat brandveilig en herhaal de impregneerbehandeling volgens voorschrift bij het artikel.
- Zorg dat vluchtwegen vrij van obstakels blijven.
- Informeer gemeenten altijd over wijzigingen van indeling of gebruik van het kinderdagverblijf.
- Consument en Veiligheid heeft i.o.v. BOinK en VROM gewerkt aan een scenario RI brandveiligheid. Dit is een vrijwillig onderdeel binnen de systematiek van de RI&E⁶, maar wordt aanbevolen voor kinderopvangorganisaties.⁷

Brancheorganisaties:

- Organiseer bij brancheorganisaties als MO-groep, De Brancheorganisatie en BOinK informatiedagen over brandveiligheid in de kinderopvang. Betrek hierbij de Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding (NVBR).
- Ontwikkel als NVBR (COBRA) in de serie 'Brand-veiligheidsinfo' een folder specifiek voor brandveiligheid in kinderopvang en verspreid de folder via de brancheorganisaties.
- Bekijk in hoeverre de ontwikkelde 'tools' die in het kader van het in 2010 uitgevoerde project 'Brandveiligheid in de kinderopvang, het mondiger maken van ouders'⁸ (opnieuw) ingezet kunnen worden, aanpassing/aanvulling behoeven, of nog breder verspreid kunnen worden (bijvoorbeeld ook naar GGD's/consultatiebureaus). Middelen dienen voor bewustzijn vergroting bij medewerkers kinderopvang en ouders.

BZK/WWI:

- Zorg voor afstemming van diverse regelgeving en gebruikseisen bij instellingen voor kinderopvang. Probeer onduidelijkheid en tegenstrijdigheid in regelgeving weg te nemen. Zoek naar oplossingen voor knelpunten als (trap)hekjes en extra sloten op deuren.

Gemeenten:

- Controleer bij de jaarlijkse of tweejaarlijkse controles op gebruiksvergunningen naast naleving van de gebruiksvoorschriften intensiever op de kwaliteit van de scheidingsconstructies bij (sub)brandcompartimenten.
- Controleer of gebruiksvergunningstekeningen nog steeds overeenkomen met de aangetroffen situatie. Is dit niet het geval, vraag dan om een revisietekening. Indien de afwijking groot is verzoek het kinderdagverblijf dan om indiening van een nieuwe aanvraag voor een gebruiksvergunning.

⁶ Risico-Inventarisatie en -Evaluatie, ofwel RI&E. Een RI&E is twee dingen: een lijst met alle risico's in een bedrijf, en een plan voor het oplossen ervan. Met die twee kunnen de risico's voor personeel en bedrijf teruggedrongen worden.

⁷ <http://www.veiligheid.nl/kinderen/risicomonitor-kinderopvang>

⁸ Dit project is door VROM/WWI, Stichting Consument en Veiligheid, BOinK en MO-groep en met inbreng van de NVBR en de VROM-Inspectie uitgevoerd. Resultaten waren: de Risicokaart, tiptools, FAQ's ouders, 40 vragen van medewerkers in de kinderopvang en een checklist voor thuis en in de kinderopvang.